

Op tijd aan de slag

bij lees- en spellingproblemen

“Problemen worden aangepakt voordat ze verergeren.”

Vroeg ingrijpen en samenwerken: het zijn kernwoorden voor een succesvolle aanpak van lees- en spellingproblemen. De methodiek Preventieve Dyslexiezorg pakt lees- en spellingproblemen vroegtijdig aan en voorkomt onnodige doorverwijzingen naar vergoede zorg. Onderzoeker Alice Visschedijk vertelt over de succesfactoren en deelt ervaringen uit de schoolpraktijk.

Het wringt in het traditionele model van dyslexiezorg: leerlingen moeten eerst zwaar uitvallen op lezen en

hardnekkige leesproblemen ver-

tonen voordat ze in aanmerking komen voor specialistische hulp buiten school. Scholen proberen intussen de juiste hulp te bieden, maar worstelen om dit goed te organiseren. Dit betekent dat kinderen vaak steeds verder vastlopen terwijl ze wachten op een doorverwijzing. Een frustrerende situatie voor zowel leerlingen als leerkrachten, die de problemen wel zien maar nog geen specialistische hulp kunnen inroepen.

De kracht van vroeg samenwerken

Bij de methodiek *Preventieve Dyslexiezorg* (PD-methodiek) draait dit model honderdtachtig graden. Door vroegtijdige signalering en inzet van specifieke interventies bij risicoleerlingen in groep 2, 3 en 4 worden problemen aangepakt voordat ze verergeren. De methodiek kenmerkt zich door een intensieve samenwerking tussen onderwijs en zorg, waarbij dyslexiebehandelaars vanuit de zorg samen met de leerkracht hun expertise binnen de school inzetten. Een casemanager vanuit het schoolbestuur bewaakt het proces en ondersteunt bij de schoolontwikkeling. Ouders zijn vanaf het begin betrokken. Het uiteindelijke doel is om ernstige lees- en spellingproblemen vroegtijdig aan te pakken en doorverwijzingen naar vergoede zorg te voorkomen.

De PD-methodiek bestaat uit drie parallelle en met elkaar verweven trajecten:

- PD-leerlingentraject: dit traject omvat preventieve en geïntegreerde behandeling op het gebied van lezen en spellen, waarbij behandelaar, school en ouders/verzorgers intensief samenwerken.
- PD-schoolontwikkelingstraject: dit traject is gericht op het begeleiden van scholen bij de verbetering en doorontwikkeling van de basisondersteuning op het gebied van lezen en spellen en het daarbij passende beleid. Hierbij staat de samenwerking en (wederzijdse) deskundigheidsbevordering tussen onderwijsprofessionals en zorgprofessionals centraal.
- strategisch PD-traject: dit traject is gericht op het gezamenlijk ontwikkelen van strategisch beleid op het gebied van preventie van lees- en spellingproblemen en dyslexie, waarbij strategische partners vanuit onderwijs, gemeente en zorgaanbieders samenwerken.

Financiering

De PD-methodiek wordt bekostigd door middel van cofinanciering, waarbij de kosten worden gedeeld door de jeugdhulp en het passend onderwijs. De gemeente zorgt vanuit de jeugdhulp voor de inzet van behandelaars op de scholen, hun deelname aan het PD-team en hun professionalisering. Passend onderwijs levert maatwerkgerichte ondersteuning, schoolontwikkeling, professionalisering van leerkrachten/ib'ers en de benodigde materialen. Dit betekent dat het schoolbestuur de kosten draagt voor bovenschoolse casemanagers, de deelname aan het PD-team en de professionalisering van leerkrachten en ib'ers.

Sneller, beter, goedkoper

Wat maakt *Preventieve Dyslexiezorg* succesvol? Als eerste zorgt de PD-methodiek ervoor dat leerlingen eerder de juiste hulp krijgen, waardoor hun motivatie en het zelfvertrouwen minder worden aangetast. Dit voorkomt dat problemen verergeren. Door vroegtijdige interventie kunnen leerlingen betere lees- en spellingresultaten behalen. De methodiek draagt daarnaast bij aan professionalisering van leerkrachten en behandelaars. Zij vergroten hun expertise door samen te werken en kennis en ervaring met elkaar uit te wisselen. Leerkrachten voelen zich meer bekwaam in het signaleren en begeleiden van leerlingen met lees- en spellingproblemen, wat de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Als derde voorkomt de vroegtijdige interventie zwaardere en duurdere trajecten in de vergoede dyslexiezorg. In de regio Westelijke Mijnstreek, waar de PD-methodiek is ontwikkeld, had ongeveer de helft van de risicoleerlingen uiteindelijk geen dyslexiezorg nodig. Ze konden, met de juiste begeleiding, gewoon op school verder. Bleek toch vergoede dyslexiezorg nodig, dan volstond vaak een verkort diagnostiektraject, wat kosten bespaarde.

Duidelijke vooruitgang

Marieke Custers, leerkracht van groep 3 van basisschool de Vlindertuin, en Marinke Reubzaet, orthopedagoog bij RID, vertellen over hun ervaringen met (een variant op) de PD-methodiek in Brunssum. "Het voelt alsof je er niet alleen voor staat, maar het echt samen doet", vertelt Marieke. Marinke test drie keer per jaar de leesontwikkeling van Mariekes leerlingen. Vervolgens bedenken ze samen een plan van aanpak. Marinke legt uit: "Het maakt een groot verschil dat wij in de school komen en intensief met leerkrachten samenwerken. Daardoor kunnen we onze adviezen veel beter afstemmen op de situatie van de school." Marieke bevestigt dit: "Het is fijn

dat we gerichte adviezen krijgen voor in de klas. We hebben nu ook veel eerder de risicolezers in beeld. En we betrekken ouders vroeg bij het leesproces van hun kind. Doordat ik mijn onderwijs beter kan afstemmen op de kinderen, raken ze minder gedemotiveerd. Je ziet daarnaast duidelijke vooruitgang in het leesproces." Natuurlijk zijn er ook uitdagingen. "Tijd is altijd een factor in het onderwijs", erkent Marieke. Ze lost dit op door soms klassikale momenten in te plannen voor extra oefening. "Het mooie is dat alle kinderen daar wat aan hebben." Door de samenwerking heeft Marieke meer tools in handen om het voor alle kinderen interessant te houden. Marinke benadrukt daarbij het belang van preventie: "Hoe verder kinderen uit elkaar gaan lopen qua niveau, hoe lastiger het wordt passende begeleiding te bieden. Door er vroeg bij te zijn, houd je die verschillen kleiner. ●

Zelf aan de slag

- Scan de qr-code voor meer informatie over Preventieve Dyslexiezorg.
- Heb je vragen of ben je op zoek naar iemand die meedenkt? Neem contact op met Dyslexie Centraal via dyslexiecentraal.nl/contact.
- Ga in gesprek met het swv, de gemeente en zorgaanbieders over preventieve samenwerking en mogelijkheden voor cofinanciering.
- Start klein met enkele pilotscholen en bouw stapsgewijs uit.

Auteur: Alice Visschedijk

Onderzoeker bij
Expertisecentrum Nederlands,
projectmedewerker bij
Dyslexie Centraal

